

Beleidsplan PKN-gemeente Tzummarum-Firdgum 2023-2027

Voorwoord

De Protestantse Gemeente van Tzummarum-Firdgum maakt deel uit van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). Zij is een splintertje van de wereldwijde christelijke kerk: de gemeenschap van al diegenen die zich aangesproken weten door het evangelie van Jezus Christus, als 'wilde takken' (Romeinen 11) geënt op het geloof van Israël in de Eeuwige, delend in de verwachting van het koninkrijk van Gods liefde.

Het vorige beleidsplan (2016-2020) dateert van september 2015. Sinds die tijd is het aantal (actieve) gemeenteleden teruggelopen. De kindernevendienst is enkele jaren geleden (2018) gestopt, omdat het moeilijker werd daar vrijwilligers voor te vinden, en er ook steeds minder jonge gezinnen in de diensten kwamen. In 2020 heeft een vertrouwensbreuk tussen kerkenraad en predikant geleid tot een crisissituatie, met als uitkomst de losmaking van de predikant. Met een geheel nieuwe kerkenraad is onder leiding van een interimpredikant een nieuwe start gemaakt, met als inzet revitalisering van de gemeente. In voor- en najaar van 2022 zijn gemeenteavonden gehouden waarin de wens is uitgesproken om toe te werken naar het beroepen van een nieuwe predikant, mogelijk samen met de gemeente van Oosterbierum, die sinds kort eveneens vacant is.

Dit beleidsplan is vastgesteld door de kerkenraad op 12 april 2023 en goedgekeurd in de gemeentevergadering van 13 april 2023

1. Een schets van onze gemeente

Opbouw per 1 jan 2023.

<i>leeftijd</i>		<i>belijdende leden</i>
0-29 jaar	68	0
30-49 jaar	54	10
50-69 jaar	105	61
70+	115	100
totaal	342	171

Betrokkenheid

De gemeenteavond van november 2022 leidde tot het volgende 'profiel van onszelf':

De gemeente van Tzummarum-Firdgum wordt gedragen door een kleiner wordend groepje van mensen die vanuit hun jeugd op vanzelfsprekende manier hebben leren geloven. Mensen voor wie de woorden van de bijbel en de christelijke traditie betekenisvol zijn, omdat je er troost en geborgenheid in kunt vinden, en als inspiratie voor ons leven. Degenen die regelmatig naar de kerk komen doen dat ook omdat ze in de diensten de onderlinge gemeenschap ervaren. Gemeenteleden die niet meer naar de kerk komen zijn vaak in andere activiteiten wel degelijk betrokken. Er bestaat een gedeeld gevoel dat we als gemeente ook iets moeten betekenen voor ons dorp en onze omgeving.

Context: omgeving en achtergrond

Tzummarum/Firdgum is een klein dorp in een voornamelijk agrarische omgeving met een aantal al lang bestaande verenigingen (sport, muziek) en een actief 'Dorpsbelang'. Van oudsher was er een scheiding tussen 'kerkelijken' en 'niet-kerkelijken' die de vorming van een gedeeld dorpsgevoel lang in de weg heeft gestaan. Een belangrijke recente ontwikkeling is het samengaan van de christelijke en openbare school ('Waadwizer'). In Tzummarum ligt 'Nij Bethanië', een locatie van Zorgcentrum het Bildt. De huidige PKN-gemeente is de enige kerk in het dorp; zij heeft drie historische wortels: de vrijzinnige Hervormde Gemeente, de hervormde evangelisatie ('het Mosterdzaadje') en de Gereformeerde Kerk. Mede daardoor heeft de gemeente in theologisch opzicht een open signatuur, waarbinnen ruimte is voor verschillende accenten en vormen van geloofsbeleving.

Sterke en zwakke kanten; kansen en bedreigingen

Sterk is de grote betrokkenheid van veel leden bij de gemeente als gemeenschap; zwak is het ontbreken van actieve leden uit de jongere generaties. Samenwerking met buurgemeenten kan kansen bieden om in de toekomst voldoende menskracht te vinden voor (gezamenlijke) activiteiten. De betrokken kerkenraden zijn begonnen om te zoeken naar mogelijkheden voor het leggen van dwarsverbanden op het niveau van verschillende geledingen. Défaitisme is een bedreiging: de gedachte dat het toch een aflopende zaak is met die steeds kleiner wordende kerk in ons dorp.

2. Visie op kerk-zijn

Met ons geloof hebben we elkaar ontvangen als medegelovigen. We leven uit dezelfde genade en zijn op zoek naar dezelfde waarheid die niemand van ons in pacht heeft. In de kwetsbaarheid van ons bestaan en de zwakheid van ons geloof zijn we elkaar tot steun. Dat is een geschenk en een opdracht tegelijk. Daarom willen wij een open en gastvrije gemeente zijn, elkaar niet voorschrijven hoe we moeten leven of geloven, maar wel elkaar uitnodigen om ons geloof te delen. Omzien naar elkaar en

elkaar aanvaarden zijn kernwoorden van onze visie op kerk-zijn. Maar ook dienstbaarheid: we zijn immers kerk in Gods wereld, om te beginnen in ons eigen dorp.

3. Prioriteiten voor de komende jaren

In de komende vier jaar willen we werken aan:

- verdere revitalisering van de gemeente door zoveel mogelijk gemeenteleden te betrekken bij de kerkdiensten en/of andere activiteiten;
- beroepen van een predikant of pastoraal werker;
- zoeken naar mogelijkheden tot samenwerking met buurgemeenten;
- zoeken naar grotere verbinding met het dorp.

4. Werkplan per werkveld

Bij elk kopje eerst: a) wat is de *huidige situatie*, dan: b) hoe *beoordelen* die situatie/ wat vinden we er van?, en c) welk *plan* hebben we om in de komende vier jaar te werken aan verbetering?

Algemeen

Huidige situatie

-Er is een kerkenraad waarvan de samenstelling voldoet aan de vereisten van de PKN. Sinds 2020 heeft de gemeente geen eigen predikant meer. Er is sinds kort een 'inspiratiegroep' van gemeenteleden met als opdracht mee te denken over mogelijke activiteiten en de vormgeving daarvan.

Beoordeling

-De kerkenraad functioneert naar behoren. Voor de toekomst lijkt grotere samenwerking met PKN-gemeenten in de regio zowel noodzakelijk als gewenst. Er is een breed gevoelde behoefte aan een eigen predikant (of pastoraal werker) die (naar de mogelijkheden van een parttime aanstelling) regelmatig voorgaat in de kerkdiensten, een rol heeft in het pastoraat en ondersteuning biedt aan de kerkenraad.

Plan

-In overleg met de buurgemeenten in de regio (het oude Barradeel, of de UM-gemeenten daarbinnen) een toekomstvisie ontwikkelen voor de vormgeving van het kerkzijn in deze regio, ook in

bestuurlijk opzicht. Beroepen eigen predikant of pastoraal werker, mogelijk in samenwerking met Oosterbierum.

Kerkdiensten

Huidige situatie

-De kerkdiensten zijn traditioneel van vormgeving, waarbij de invulling geheel aan de (gast)predikant wordt overgelaten. Schriftlezingen worden soms door gemeenteleden gedaan. De Maaltijd des Heren wordt vier keer per jaar gevierd.

-Inhoudelijk vinden wij het belangrijk dat een predikant/voorganger op een inspirerende manier de relatie tussen de bijbel/christelijke traditie en de actualiteit van ons leven/onze wereld/onze tijd kan laten zien.

-In een gemiddelde dienst zijn er ongeveer dertig kerkgangers, in leeftijd vrijwel allemaal boven de zestig jaar. De kerkdiensten zijn belangrijk voor de betrokkenheid, maar het lukt niet alle gemeenteleden aan te spreken, met name de jongere generaties niet.

-Er is een actieve bloemengroep (verzorgt bloemengroet en liturgische bloemschikking voor advent/Kerst en veertigdagentijd/Pasen).

-Een paar jaar geleden is besloten om voorlopig maar eens in de twee weken een kerkdienst te houden; het lukte anders niet de acute gaten in het rooster te dichten. In de veertigdagentijd van 2023 is positieve ervaring opgedaan met door gemeenteleden geleide 'ochtendgebeden'.

-Er wordt gebruik gemaakt van een beamer; presentaties worden voorbereid door een 'beamteam'. Sinds eind 2022 zijn de kerkdiensten via live stream of na afloop te bekijken op 'kerkdienst gemist'.

-Sinds eind 2022 is er koffiedrinken vóór of na iedere dienst ter versterking van het gemeenschapsgevoel. De kosterstaken worden door een groep gemeenteleden verzorgd.

Beoordeling

-Idealiter is er iedere zondag dienst, de huidige situatie is een verlegenheidsoplossing, maar die biedt ook een uitgangspunt om ons te bezinnen over wat voor soort diensten we in de toekomst willen houden. Een denkbare uitkomst van het gezamenlijk beroepen van een predikant met Oosterbierum is dat we ook vaker een gezamenlijke dienst hebben.

-Een liturgiegroep kan belangrijk zijn voor de versterking van het liturgisch bewustzijn en vergroting van de betrokkenheid van gemeenteleden bij de kerkdiensten.

-Het is een illusie om te denken dat we jongere gemeenteleden/ jonge gezinnen structureel kunnen terugwinnen met aangepaste vieringen. Wat misschien wel kan is hun volop de ruimte te geven om, als ze dat zouden willen, zélf gestalte te geven aan vieringen die hen aanspreken.

Plan

-Instellen van een liturgiegroep met als taak 1) zich te bezinnen op theologisch verantwoorde vormen van liturgie, 2) een voorstel te doen voor een basisliturgie voor de kerkdiensten in onze gemeente waarmee ook gastpredikanten uit de voeten kunnen, 3) voorstellen te doen voor alternatieve diensten, bijvoorbeeld rond specifieke thema's, met een duidelijke inbreng van gemeenteleden.

-Bij jongere gemeenteleden in persoonlijke gesprekken nagaan of zij zelf behoefte hebben aan het organiseren van vieringen en/of het opzetten van hun aansprekende andere vormen van kerkzijn, en zo ja welke hulp ze daarbij kunnen gebruiken.

Pastoraat

Huidige situatie

-Er is een pastoraal team bestaande uit twee ouderlingen en de predikant/pastoraal werker. Nu de gemeente vacant is wordt die laatste rol tijdelijk vervuld door ds en mevr van Twist uit Harlingen. In onderling overleg bezoeken zij in ieder geval de ouderen in de gemeente en kunnen zij worden gevraagd voor het crisispastoraat. Er kan eventueel ook een beroep worden gedaan op twee taakdragers (oud-ouderlingen).

-De ouderlingen worden ondersteund door *omtinkers* die elk verantwoordelijk zijn voor een aantal adressen. Hun taak is om te zien naar de mensen in hun wijk, bijvoorbeeld bij huwelijksjubilea, jarigen vanaf 75 jaar en nieuw ingekomen gemeenteleden. Zij geven maandelijks namen door voor een bloemengroet.

Beoordeling

-De samenwerking verloopt goed, er zijn korte lijnen. Maar de bezetting is minimaal en daardoor kwetsbaar; veel omtinkers zijn zelf ook op leeftijd en het kost moeite daar nieuwe vrijwilligers voor te vinden.

Plan

-De continuïteit zo veel mogelijk behouden, waarbij een (te beroepen) eigen predikant/kerkelijk werker een belangrijke steun kan zijn.

Diaconaat / Missionair werk

Huidige situatie

De diaconale taken worden vervuld door twee diakenen. Zij krijgen hierbij hulp van een taakdrager, die als oud-diaken haar kennis en ervaring inzet om de diakenen te ondersteunen. De diaconie richt zich zowel op hulp dichtbij als wereldwijd aan de medemens.

-De diaconie verzorgt het Heilig Avondmaal en (informatie over) de collectes in de kerkdiensten, waarbij het collecterooster van de PKN als leidraad geldt; De diaconie coördineert de bloemengroet na de dienst aan gemeenteleden of dorpsgenoten die een steuntje in de rug kunnen gebruiken; ruim 35 vrijwilligers zetten zich hier voor in. Ook is de diaconie betrokken bij het aansturen van de omtinkers (zie eerder).

-Via de JOB/IDO commissie ondersteunt de diaconie minder draagkrachtigen op plaatselijk niveau. Verdere dorpsgerichte activiteiten: een maandelijks *Koffie mei in praatsje* in de kerk voor alle dorpsbewoners, kerstviering voor het hele dorp in Nij Bethanië (met de vrouwenvereniging CPB), jaarlijkse 4 mei viering en dorpsmaaltijd (beide in samenwerking met Dorpsbelang).

Beoordeling

De diaconie doet veel, maar de krappe bezetting is kwetsbaar.

Plan

-Doorgaan met de huidige activiteiten.

-Intensivering van mogelijke samenwerking met buurgemeenten. Inmiddels is overleg daarover gestart met de diakenen van Oosterbierum/Wijnaldum en Sexbierum.

-Zoeken naar mogelijkheden tot versterking van de betrokkenheid op de dorpsgemeenschap (bijvoorbeeld door samen met Dorpsbelang een voedselverdeelstation (weggeefkast) te plaatsen en te beheren).

Jeugdwerk

Huidige situatie

-Van het door de kerk georganiseerde jeugdwerk is zo goed als niets meer over. Wel zijn er nog vrijwilligers die voor de kinderen van het dorp het *Bernepypskoft* organiseren, onder andere met een activiteit rond het Kerstfeest.

-Tot aan de coronatijd zijn regelmatig Kerk-School-Gezinsdiensten (KSG-diensten) gehouden. Andere activiteiten samen met de school liggen nu meer voor de hand, daarover is inmiddels overleg. In ieder geval komt er een kinderleerhuisactiviteit, waarin groepen kinderen de mogelijkheid de kerk te bezoeken en uitleg te krijgen over wat daar te zien is.

-Er is geen catechese.

Beoordeling

Voor een levende geloofsgemeenschap zijn alle generaties belangrijk. Dat 'jongeren ons ontbreken' (titel van recent rapport van de Classis Fryslân) is echter niet typisch voor onze gemeente alleen. Het hangt samen met bredere culturele en maatschappelijke tendensen die vragen om een realistische kijk op de ontstane situatie.

Plan

-Bij tot de gemeente behorende jonge gezinnen in persoonlijke gesprekken navragen waar zij zelf in de geloofsopvoeding van hun kinderen behoefte aan hebben, hoe zij elkaar daarin wellicht kunnen steunen en wat ze daarbij wel of niet van de kerk verwachten.

-Regelmatige activiteiten met de school blijven organiseren, samen met het dorp als geheel.

Vorming en toerusting

Huidige situatie

-Er worden ieder jaar enkele inhoudelijke gespreksavonden/middagen georganiseerd, bijvoorbeeld in aansluiting bij het (PKN) jaarthema en/of ter bespreking van een gezamenlijk gelezen boek. Doel van deze avonden is het geloofsgesprek in de gemeente te stimuleren.

-Tot voor de coronatijd was er een bovenplaatselijk initiatief vanuit de kerken met avonden waarin een spreker van buiten een inleiding hield over een onderwerp op het grensvlak van actualiteit en levensbeschouwing.

Beoordeling

-Activiteiten op het gebied van vorming en toerusting lenen zich bij uitstek voor samengaan met de buurgemeenten. Om te beginnen is van belang elkaar via de kerkbladen op de hoogte te houden (zie ook onder publiciteit).

Plan

-Jaarprogramma voor vorming en toerusting ontwikkelen in samenwerking met de buurgemeenten.

Publiciteit

Huidige situatie

-Het maandelijks kerkblad *Tsjerkewizer* wordt goed gelezen en voorziet in een behoefte. Er is een mail-lijst voor actuele aankondigingen door de scriba. Eens per jaar verschijnt een gemeentegids (*Grutte Tsjerkewizer*) met adressen en een activiteitenagenda voor het 'winterwerk'. Er is een zeer rudimentaire website (<https://tzummarum-firdgum.protestantsekerk.net/>). De live stream en opnames van de kerkdiensten zijn vrij toegankelijk.

-Er is geen redactie: één persoon verzamelt maandelijks de binnengekomen kopij en verzorgt de opmaak. De kopij wordt verzorgd door de scriba, de predikant of de voorzitter van de kerkenraad, het pastorale team, en vrijwilligers verbonden aan activiteiten die in het blad aangekondigd of besproken worden.

Beoordeling

-*Tsjerkewizer* werkt goed. Het potentieel van de website kan beter worden benut. Voor de toekomst valt mogelijk te denken aan een bovenplaatselijke website met afzonderlijke pagina's voor elk van de dorpen. Omdat niet alle gemeenteleden over internet beschikken, zal er voor hen informatie op papier nodig blijven.

Plan

-Nagaan of een redactiegroepje gevormd kan worden met voldoende digitale kennis om de website tot leven te brengen.

-Publiciteitsaspecten nadrukkelijk agenderen in het uitwisselingsverband van de UM-gemeenten.

Kerkrentmeesterlijke zaken

Huidige situatie

-Het college van kerkrentmeesters bestaat uit twee ouderling-kerkrentmeesters en één kerkrentmeester. Een administratieve kracht verzorgt de boekhouding, ledenadministratie en administratie begraafplaatsen.

-Financieel beheer: de inkomsten bestaan uit opbrengst uit landerijen en de aktie kerkbalans.

-Onderhoud gebouw en inventaris: de gebouwen worden 3-jaarlijks beoordeeld door Stichting Monumentenzorg kerkelijke gebouwen Noord-Nederland. De rapportage van deze beoordeling is de leidraad voor het jaarlijks onderhoudsplan.

-Beheer landerijen: de 48,12 hectare in het bezit van het college worden beheerd door Stichting KKG te Amersfoort.

-Beheer begraafplaatsen (in Tzummarum en Firdgum): het regulier onderhoud wordt uitgevoerd op basis van een 3 jarige offerte, met een jaarlijkse reservering voor extra onderhoud. Tarieven worden zo nodig jaarlijks bijgesteld. Periodiek opruimen van grafmonumenten komt uit de bestemmingsreserves. Een voorziening voor urnen ontbreekt.

-Personeelsbeheer: parttime predikant 0,4 fte (nu vacant) en ouderenpastoraat voor maximaal 8 uur per week.

Beoordeling

-Financieel beheer: de opbrengst van de landerijen is redelijk stabiel. De aktie kerkbalans laat zien dat wij als gevolg van het dalende aantal leden, jaarlijks minder inkomsten genereren.

-Onderhoud: door genoemde werkwijze is er een goede staat van onderhoud

-Landerijen: De lopende ruilverkaveling/gebiedsontwikkeling Franekeradeel-Harlingen zal naar verwachting leiden tot overbedeling. Daarvoor zal geld moeten worden vrijgemaakt. Anderzijds zal het leiden tot iets hogere jaarlijkse inkomsten.

-Begraafplaatsen: de tarieven blijven achter bij de gestegen onderhoudskosten. Er is een beperkte behoefte aan een voorziening voor urnen.

-Personeel: er is financiële ruimte om de predikantsvacature te vervullen, opnieuw voor 0,4fte.

Plan

Financieel beheer: uitgaven afstemmen op de verminderde inkomsten, onder meer door energiebesparende maatregelen.

-Onderhoud: de huidige minimale reservering handhaven om het kerkgebouw in goede staat te behouden voor de toekomst.

-Landerijen: verwachte overbedeling financieren uit de reserves.

-Begraafplaatsen: jaarlijkse inflatie verrekenen in de tarieven. Realiseren van een urnenmuur zodra er ruimte op de begraafplaats Tzummarum vrij komt.

5. Begroting

-Dit werkplan is in overeenstemming met de lopende meerjarenbegroting

6. Evaluatie

-Dit beleidsplan loopt tot de zomer van 2027. Een nieuw beleidsplan moet uiterlijk in het voorjaar van dat jaar gereed zijn.

-Een tussentijdse evaluatie van dit beleidsplan is gewenst bij een belangrijke wijziging, zoals het beroepen van een predikant.